

Ocena dorobku naukowego i osiągnięcia naukowego dr Doroty Wołyńczyk – Gmaj

Adiunkta Katedry i Kliniki Psychiatrycznej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego

Prof. dr hab. Mariusz Siemiński

Katedra i Klinika Medycyny Ratunkowej

Gdański Uniwersytet Medyczny

Gdańsk, 04.09.2023

1. Wstęp - Informacje ogólne

Dr Dorota Wołyńczyk-Gmaj, ubiegająca się o stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki medyczne, uzyskała stopień lekarza w 2002 roku, po ukończeniu studiów na I Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie. Już w czasie studiów przejawiała żywe zainteresowanie neurofizjologią, angażując się działalność studenckich kół naukowych – psychiatrycznego i neurologicznego. Po ukończeniu studiów habilitantka rozpoczęła pracę na oddziałach psychiatrycznych, początkowo w Szpitalu im. Prof. Mazurkiewicza w Tworkach a następnie w Szpitalu Nowowiejskim w Warszawie. W latach 2004 – 2008 uczestniczyła w Studiach Doktoranckich Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. W 2009 roku uzyskała tytuł specjalisty psychiatrii a w 2010 roku uzyskała stopień doktora nauk medycznych, na podstawie rozprawy zatytułowanej „Ilościowa analiza EEG w stanie czuwania w ocenie zaburzeń snu” przygotowanej pod opieką profesora Waldemara Szelenbergera. Niezależnie od studiów doktoranckich i szkolenia specjalizacyjnego dr Dorota Wołyńczyk-Gmaj poszerzała swoje kompetencje kliniczne i naukowe, zdobywając certyfikat umiejętności w zakresie analizy zapisów EEG (2005) oraz tytuł specjalisty medycyny snu nadawany przez Polskie Towarzystwo Badań nad Snem (2007).

Habilitantka z widoczną i owocną konsekwencją poświęciła swoją aktywność zawodową i naukową badaniom nad zaburzeniami snu, co należy mocno podkreślić, gdyż ten obszar badań w Polsce wciąż się dopiero rozwija, mimo kardynalnego znaczenia snu dla zdrowia człowieka.

2. Ocena dorobku naukowego

Dr Dorota Wołyńczyk-Gmaj w swojej aktywności naukowej skupiła się przede wszystkim na neurofizjologicznych aspektach zaburzeń psychicznych. Wyjątkowym aspektem psychiatrii klinicznej jest wciąż brak biologicznych i fizjologicznych markerów schorzeń psychicznych. Z tego powodu wysiłki naukowe mające na celu uchwycenie zmian w

parametrach fizjologicznych (w przypadku Habilitantki – zapisu elektroencefalograficznego) w przebiegu zaburzeń nastroju lub zaburzeń lękowych są szczególnie cenne. Publikacje, w których powstaniu uczestniczyła Habilitantka, przybliżają psychiatrię kliniczną do sytuacji , w której diagnoza i monitorowanie terapii będą mogły być wsparte wynikami badań dodatkowych. Kolejny, epidemiologicznie ważny a często zaniedbywany naukowo, obszar naukowy, którym zajmowała się Habilitantka, to zaburzenia w przebiegu uzależnienia od alkoholu. Należy zwrócić uwagę na dokonania Dr Wołyńczyk-Gmaj w obszarze identyfikowania czynników ryzyka wystąpienia zaburzeń świadomości w tej grupie pacjentów, będących istotnym czynnikiem ryzyka zgonu.

Kolejnym istotnym obszarem aktywności naukowej Habilitantki jest udział w tworzeniu narzędzi klinimetrycznych. Walidacja Ateńskiej Skali Bezsенności, w której Habilitantka uczestniczyła, była ważnym wydarzeniem w historii polskich badań nad snem. Dzięki tej pracy naukowcy i klinicyści otrzymali wiarygodną wersję uznanego międzynarodowo narzędzia oceniającego bezsenność. Fakt ten istotnie przyczynił się do uporządkowania prowadzonych w Polsce badań nad bezsennością. Podobne znaczenie ma udział Habilitantki w pracach nad walidacją polskiej wersji Neurological Disorders Depression Inventory for Epilepsy (P-NDDI-E). Rozpowszechnienie depresji wśród pacjentów z padaczką jest bardzo wysokie a często niedoszacowane. Dzięki pracy, w której uczestniczyła Habilitantka, neurologi i psychiatry otrzymali narzędzie klinimetryczne, pozwalające na wiarygodną ocenę kliniczną przebiegu depresji w epilepsji. Ma to znaczenie tak poznawcze jak i kliniczne.

Warto również podkreślić zaangażowanie naukowe Habilitantki w badania nad zaburzeniami psychicznymi w tak szczególnym okresie życia kobiety, jakim jest ciąża.

Głównym obszarem zainteresowań Habilitantki konsekwentnie pozostaje sen i jego neurofizjologia. Badania, w których dr Wołyńczyk-Gmaj uczestniczyła wpisują się w główne kierunki naukowej analizy zapisów polisomnograficznych, prowadzonej u pacjentów z bezsennością i zaburzeniami snu w przebiegu innych chorób psychicznych.

Łączny dorobek Habilitantki to 19 publikacji pełnotekstowych, 2 rozdziały w podręcznikach oraz liczne wystąpienia konferencyjne. Łączna wartość IF wynosi 39,702 punktu, a łączna wartość punktacji ministerialnej wynosi 843 punktów.

Publikacje których autorem bądź współautorem jest dr Wołyńczyk-Gmaj są zauważane przez międzynarodową społeczność naukową, co znajduje wyraz w wysokim, przy aktualnym etapie kariery Habilitantki, indeksie Hirscha, wynoszącym 8.

Podsumowując, dorobek publikacyjny Habilitantki jest rzetelny, świadczy o konsekwentnym zaangażowaniu w aktywność naukową. **W mojej ocenie dorobek dr Doroty Wołyńczyk-Gmaj spełnia wymogi art. 219 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym z dn. 20 lipca 2018 (z późniejszymi zmianami), stawiane naukowcom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.**

3. Ocena osiągnięcia naukowego będącego podstawą wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Osiągnięcie naukowe dr Doroty Wołyńczyk-Gmaj jest zatytułowane „Patofizjologia, diagnostyka i charakterystyka bezsenności w różnych grupach badawczych”. Na osiągnięcie składa się 5 publikacji:

1. Fornal-Pawłowska M, **Wołyńczyk-Gmaj D**, Szelenberger W. Walidacja Ateńskiej Skali Bezsenności. *Psychiatria Polska*. 2011;45 (2):211-221
[IF 0,195; pkt MEiN 15/20*1]
2. **Wołyńczyk-Gmaj D**, Szelenberger W. Waking EEG in primary insomnia. *Acta Neurobiologiae Experimentalis*. 2011; 71(3):387-392
[IF 2,110; pkt MEiN 15/202*]
3. **Wołyńczyk-Gmaj D**, Różańska-Walędziak A, Ziemka S, Ufnal M, Brzezicka A, Gmaj B, Januszko P, Fudalej S, Czajkowski K, Wojnar M. Insomnia in Pregnancy is Associated with Depressive Symptoms and Eating at Night. *Journal of Clinical Sleep Medicine*. 2017;13(10):1171-1176
[IF 3,396; pkt MEiN 35/100*]
4. **Wołyńczyk-Gmaj D**, Majewska A, Bramorska A, Różańska-Walędziak A, Ziemka S, Brzezicka A, Gmaj B, Czajkowski K, Wojnar M. Cognitive Function Decline in the Third Trimester of Pregnancy is Associated with Sleep Fragmentation. *Journal of Clinical Medicine*. 2022;11(19):1-11
[IF 4,964; pkt MEiN 140]
5. **Wołyńczyk-Gmaj D**, Jakubczyk A, Trucco E, Kobylński P, Zaorska J, Gmaj B, Kopera M. Emotional Dysregulation, Anxiety Symptoms and Insomnia in Individuals with Alcohol Use Disorder. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022;19(5):1-13.
[IF 4,614; pkt MEiN 140]

Aby coś zbadać, należy to zmierzyć – to twierdzenie stanowi aksjomat nauk przyrodniczych i medycznych. Analizując osiągnięcie naukowe Habilitantki odniosłem wrażenie, że był on również osią spajającą prezentowane dzieło. Uważam, że marzeniem każdego naukowca jest uczestniczenie w projekcie, który w zauważalny sposób zmienia rzeczywistość naukową i, w przypadku nauk medycznych, kliniczną. W mojej ocenie Habilitantka w takim projekcie uczestniczyła – była nim walidacja polskiej wersji Ateńskiej Skali Bezsenności. Jest to podstawowa w klinicznych badaniach nad zaburzeniami snu skala pozwalająca na rozpoznanie bezsenności i ocenę jej nasilenia. Przez lata środowisko polskich badaczy snu posługiwało się tą skalą w oparciu o jej anglojęzyczną wersję, co mogło stanowić podstawę do podważania uzyskanych za jej pomocą wyników. Dzięki pracy, w której uczestniczyła Habilitantka, narzędzie to jest w pełni sformalizowane i jako takie może być szeroko stosowane w badaniach nad polską populacją. Drugi aspekt tej pracy jest czysto kliniczny – polscy lekarze dzięki niej dysponują wiarygodnym i łatwym do codziennego stosowania, zwalidowanym w polskich warunkach, narzędziem do diagnostyki i monitorowania bezsenności. Ten wkład w rozwój badań nad snem w Polsce trudno przecenić. Z tego względu pierwszą pracę z powyższej listy interpretuję jako fundament dalszego rozwoju naukowego dr Doroty Wołyńczyk – Gmaj.

Ten fundament pozwolił Habilitantce na dalszy rozwój naukowy. Dysponując narzędziem, którego była współtwórczynią, mogła w kolejnych badaniach wiarygodnie opisać rozpowszechnienie depresji w kolejnych grupach chorych. Dzięki temu możliwe było ustalenie relacji między bezsennością a innymi zaburzeniami u kobiet ciąży. Praca nr 3 z powyższej listy jest tego cennym przykładem. Zaburzenia odżywiania związane ze snem są często deprecjonowane („podjadanie”) a ich znaczenie kliniczne jest bagatelizowane. Tymczasem mogą one mieć daleko idące konsekwencje metaboliczne i stomatologiczne. Z tego względu klinimetryczne opisanie bezsenności, depresji i zaburzeń odżywiania oraz analizę powiązań zachodzących w tym konglomeracie schorzeń u kobiet w ciąży uważam za bardzo cenne. Konsekwentne badanie znaczenia bezsenności dla zdrowia ciężarnych doprowadziło Habilitantkę do publikacji nr 4 z listy artykułów składających się na osiągnięcie naukowe. Dr Dorota Wołyńczyk-Gmaj dotknęła tu niezwykle skomplikowanego problemu relacji pomiędzy specyficznym stanem hormonalnym, zaburzeniami snu i zaburzeniami poznawczymi. W kontekście osiągnięcia habilitacyjnego jest to konsekwentne badanie bezsenności natomiast w kontekście dalszego rozwoju naukowego Habilitantki może to stanowić punkt wyjścia do dalszych fascynujących projektów naukowych – czego polskiej medycynie snu i Habilitantce serdecznie życzę.

Publikacja nr 5 z powyższej listy świadczy o naukowej elastyczności Habilitantki i konsekwencji w stosowaniu narzędzi klinimetrycznych opisujących bezsenność w trudnych grupach pacjentów. Uwidocznienie związków między bezsennością a zaburzeniami emocjonalnymi u osób uzależnionych od alkoholu może stanowić podstawę do stosowania interwencji terapeutycznych nacelowanych na bezsenność w celu podtrzymania abstynencji u osób uzależnionych.

Przejawem konsekwencji w poszukiwaniu mierzalnych cech chorób psychicznych i zaburzeń snu jest publikacja nr 2. Jest to bardzo wartościowa próba znalezienia fizjologicznego

markera bezsenności u osób w stanie czuwania, skonfrontowana z opracowaną przez Habilitantkę polską wersją skali bezsenności.

Łączna wartość bibliometryczna prezentowanego osiągnięcia wynosi 15,297 punktów IF. Uważam, z kronikarskiego obowiązku, że wartość tę należy ponownie oszacować, ze względu na zmiany punktacji czasopism wydawnictwa MDPI (*IJERPH*). Nie zmienia to mojej merytorycznej oceny osiągnięcia.

Uważam, że osiągnięcie naukowe przedstawione przez dr Dorotę Wołyńczyk-Gmaj w trakcie ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu spełnia wymogi art. 219 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym z dn. 20 lipca 2018 (z późniejszymi zmianami), stawiane naukowcom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

4. Ocena pozostałych aspektów aktywności naukowej

Dr Dorota Wołyńczyk – Gmaj wykazała się aktywnością w pozyskiwaniu środków na prowadzenie badań naukowych. Uzyskała samodzielnie grant przyznawany młodym naukowcom przez Warszawski Uniwersytet Medyczny „Czynności poznawcze w bezsenności przewlekłej”. Współrealizowała dwa projekty finansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego : „Wpływ nastroju depresyjnego i treningu bezradności na procesy pamięci i rozumowania przy uwzględnieniu roli pamięci operacyjnej i psychofizjologicznych korelatów procesów poznawczych” oraz „Psychophysiological mediators of cognitive disturbances in depression. Analysis of patterns of information transmissions within fronto-parietal network in depressed and nondepressed people with directed transfer function” .

Za udział w projekcie naukowym poświęconym somnambulizmowi uzyskała nagrodę naukową Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

Habilitantka zdobyła również cenne doświadczenie badacza uczestniczącego w badaniach klinicznych, skupiających się na lekach stosowanych w narkolepsji i bezsenności.

Należy również docenić bogaty dorobek Habilitantki w zakresie działań dydaktycznych i popularyzujących naukę.

W czasie swojej aktywności naukowej Dr Dorota Wołyńczyk-Gmaj wykazała się również umiejętnością nawiązywania owocnej współpracy z uczelniami polskimi i zagranicznymi.

Uważam, że powyższy dorobek dr Doroty Wołyńczyk – Gmaj spełnia wymogi art. 219 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym z dn. 20 lipca 2018 (z późniejszymi zmianami), stawiane naukowcom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego

5. Podsumowanie

Przeprowadzona przeze mnie analiza dorobku naukowego dr Doroty Wołyńczyk-Gmaj doprowadziła mnie do wniosku, że mam do czynienia z twórczym i pracowitym naukowcem, potrafiącym samodzielnie formułować ważne pytania naukowe, znajdować odpowiednie narzędzia poszukiwania danych, trafnie formułować wnioski i skutecznie prezentować je międzynarodowej społeczności naukowej.

Uważam, że przedstawiony dorobek dr Doroty Wołyńczyk-Gmaj, ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki medyczne, spełnia wymogi art. 219 Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym z dn. 20 lipca 2018 (z późniejszymi zmianami), stawiane naukowcom ubiegającym się o stopień doktora habilitowanego.

Mariusz Siemiński Prof. dr hab. n. med. Mariusz Siemiński
Specjalista neurologii
Specjalista medycyny ratunkowej
nr PWZ 3569874

Prof. dr hab. Mariusz Siemiński

04.09.2023